

világa, ami ezen a világon túl létezett, az már nem volt istené, az ördögé volt az a világ, a pusztulásé és a pusztításé, a gonoszságé és a megkísértetése. Ide csak ebben a korban éppen hogy csak bekukkanthattunk, létezéséről csak híresztelő fecsegésekből, pletykákból és vádaskodó rágalmazásokból következtethettünk.

Mert ez a világ is szomszédunkban terült el, a Király-uccai háztól éppen csak egy arasznyi kőfal választotta el, mint a kispapok szelid és álmodozó kertjét. Itt is pattogtak tavaszi estéken labdák és teniszrakettek, vidám kiáltások és egy-egy boldog kacagás, de egészen más mértékben és árnyalatban, mint a szelid papoknál. A másik kert a tisztikert volt, elrendezettségében kulturáltabb, világiasabb és gondozottabb, mint a papoké, a népség is, amely látogatta, más célból látogatta, más célból és az élet egy más törvényére való hivatkozással. Gazdag és színpompás virágágyak díszítették a tisztikertet, utai rendezettek voltak, pázsitját rendszeresen kaszálták a bakák és tavasztól ősziig, míg élet zajlott benne, színes terítővel letakart kertasztalok álltak a látogatók rendelkezésére. Gyakran zene is szólt a tisztikertben, nem emlékszem már rá pontosan, hogy mely napokon, de ilyen illemes uri közönség gyűlt össze a hatalmas fák alatt, játszott a katonazenekar és szépen táncoltak a tisztiek és meghívottak. Az egész környéken lehetett hallani a kertből kiáradó zenét. Tavaszi és nyári estéken a kicsapódó illatot is, mindenesetre csábító volt részünkre ez az idegen világ, amely isten álmodozó világától a hír szerint oly távol esett. Felkapaszkodtunk tehát a kert garádjára, hogy megtekinthessük ezt a gonosz hirnek örvendő, mégis oly csábító világot.

Igy keveredett bennünk ez a két világ, a papok, az isten, a szelid érzelmek és langyos gondolatok álmodozó és a profán mulatozások, ki-elégülésre vágyakozó érzelmek, tisztiek, bakák, urinépek és cselédányok visongó világa. Furcsa keveredés volt ez, lehet mondani, hogy varázslatos keveredés, de mindenesetre olyan keveredés, amely termékenyítőnek, élesztetőnek és zaklatónak volt mondható. Ez a világ sejtetően példázta, hogy ez a világ, melyben élünk, növekedünk és sarjadunk, amelyben majd, ha felnövekedtünk, munkálkodtunk és pusztultunk, nemcsak az isten láthatatlan erdejének bozótokkal és suttogó fákkal telített világa, de a fegyelem, a vidám mulatozások, profán szórakozások és az elkülönülések világa is. Nemcsak a szelid engedelmesség, de a parancs világa is, amelynek törvényei túl a kőfalon is kötelezően és kikerülhetetlenül az egész városban és túl a városon, az egész világban érvényesek.

L E L K I I S M E R E T

Irta: ERDŐHAZI HUGÓ

*Távol vagy tőlem gazdagság,
mint szelid felhői az égnek,
olyan vagyok, mint pernyés ucca,
hol éjszaka házsorok égtek.*

*Kopár falak közt szél szalad:
a lelkem lázad, nem alhatik,
ha leégtek mind a házak,
a hajléktalan vaj' hol lakik?*

*És merre száll a füst... a füst,
mely könnyetfakaszt és fojtogat,
s hova viszik a rőt hársorok
a mindent hamvasztó lángokat?*

*A lángnál még látjuk egymást, —
ó gondolj arra, kinek nincsen,
a lélek éji nyugodalmát
sehol sem adják, soha ingyen.*

*Távol vagy tőlem gazdagság,
mint szelíd felhői az égnek, —
ha nem oltjátok a lángokat,
ember, állat: mind, mind elégnék!*

*Még jókor: rohanjatok fel
a csúcsra, adjatok jelet,
ahogy felhők összedörögnek,
fogjatok roppant erővel kezét...*

A SZÉKELY KISGAZDATÁRSADALOM PUSZTULÁSA

Irta: BÖZÖDI GYÖRGY

A kiegyezés után, (1867) mikor a feudálizmus politikai és gazdasági elnyomó ereje csökkent az országos jobbágyfelszabadítás következtében, a székely népet az új idők új eszközeivel forgatják ki vagyonából. Az arányosítás és tagosítás ürügye alatt a gazdagabb birtokos osztály a törvény segítségével teszi rá kezét a volt urbéresesek, de különösen a szabad kisgazdatársadalom birtokára.

Az arányosításról, vagyis a közös területek felosztásáról intézkedő 1871. XXII. törvény az urbéri viszonyokból eredő birtokállapotokat rendezte „az egyéni magánjog figyelembe vételével.“ A jobbágyfelszabadítás óta a volt urbéresesek egyrésze nem kapta ki részét a székelység vagyonának közel felét kitevő közbirtokokból, amelyeknek használata emiatt a régi jobbágyrendszer alapján történt még mindig. Az új törvény szerint 1848 után az elkülönítés alapján keletkezett urbéres közbirtokosságok közös erdeje általában feloszthatatlan, azaz arányosítás útján nem osztható szét a tagok közt magántulajdonná, az urbéres legelők pedig csak akkor oszthatók fel, ha a földesurétól való elkülönítést 1871-ig még nem hajtották végre, de ezek is csak abban az esetben, ha a felosztást a részeseknek legalább negyedrésze követeli. A törvény tehát intézkedik a negyvennyolc előtti székely urbéresesekről, akiket a szabadságharcig nemlétezőknek tartott a jog, noha az adókat úgy szedték be tőlük, mint az ország többi jobbágyaitól. Ez az intézkedés azonban nem érintette előnyösen a volt urbéreseseket, akik legelőjük felosztását várták, annál is inkább, mert kétféle elbánásban részesítette őket az urbéri elkülönítés késedelme következtében. Az arányosítási törvény az urbéresesekkel szemben előnyben részesítette a régi szabad székely közbirtokosságok tagjait, kiknek megengedte a havasok felosztását a közös birtokok többségének kérésére, a legelők felosztását pedig bármely részes kérésére és az erdőkből a száz holdon felüli részesnek kiszakítási jogot